

In de verhalenserie 'De artiestenuitgang' vertellen bekende artiesten van weleer over hun leven na het applaus. Vandaag de achtste aflevering, met Penney de Jager. Als vaste danseres van het muziekprogramma 'Toppop' was ze min of meer de uitvinder van de videoclip in Nederland. Na drie relaties en een regen van zakelijke avonturen is er opnieuw het verlangen naar het danspodium.

Rituele dans van glamourmama

Altijd weer die kerels. En iedere keer opnieuw dat geld. Had Penney de Jager haar leven nét weer een beetje op de rails, droogde de liefde op. Of waren de centen op. Steeds hetzelfde liedje. Nu is ze zestig. En is het wéér zover. Maar geen nood. Iedere keer kwam er een nieuwe vlam voorbij. En steeds opnieuw danste ze zich in de kijker. „Ik kreeg nooit de kans een grote meid te worden. Gelukkig maar.”

Penney de Jager en de verwildering van een braaf ballettutje

Klein dametje, tenger postuur. Dartel loopje op hoge hakjes. Nog altijd die wespenaile. Lang, felrood haar. Onmiskenbaar artieste. Geen minuut na de kennismaking al een zoen. Helemaal nog de Penney zoals we haar kennen van 'Toppop'.

Eerst even dat leven van vóór de camera's: van 1970 tot 1985 danste ze in het muziekprogramma. Kon een popster niet naar de studio komen

om zijn hit te playbacks, vulde Penney het beeld bij de muziek. Altijd eigen choreografieën, steeds uitdagend, immer hip. Een bekende Nederlander, louter door haar verschijning en bewegingen. „Ik improviseerde altijd maar wat. Maar het was nieuw en daardoor viel het op. Eigenlijk ben ik in dit land de uitvinder van de videoclip.” Met 'Toppop'-presenterator Ad Visser is ze altijd bevriend gebleven. „We bellen en mailen elkaar. Hij is altijd met wat nieuws bezig. En ik ook. Door die nieuwe impulsen zijn we allebei nooit oud geworden.”

Na het 'Toppop'-tijdperk kreeg ze een vaste rol in de Willem Ruis-shows. Danste ze tussen bloednerveuze kandidaten die een keuze moesten maken tussen prijzen in de ene of misschien wel die andere kluis. Waarbij de aanmoedigingen van de presenterator en de bewegingen van de danseres de deelnemers nóg meer op de zenuwen werkten. „Wat

was ik gek op Willem. De energie van die man was fan-tas-tisch.” Achter de schermen had het leven van Penney de Jager een eigen choreografie-van-grilligheid. Ze groeide op in een grote villa in de bossen bij Zeist. Vader runde een groothandel in confectiekleding, moeder regelde thuis de huishouding van drie dochters. Penney is de jongste. „Ik heb altijd een prinsessenleventje gehad. Zag ik als klein meisje een filmster met een mooie creatie in een tijdschrift, maakte mijn moeder zo'n jurk meteen voor me na. In de zandbak of een speeltuin kwam ik nooit. Ik was veel te bang dat mijn kleren vuil zouden worden.”

Nagellak

Ze wilde dansen, ze mócht dansen. Na haar opleiding bij de Scapino-balletacademie kreeg ze een aanstelling bij het Nationale Ballet. Maar al snel was daar het aanbod van 'Toppop'. „Ik vond dat tv-werk heerlijk. Veel vrijer dan bij het ballet. Mijn haar mocht los, ik kon nagellak opdoen, en ze zetten me mooi in de make-up. Het leuke was dat er geen voorbeelden waren: ik mocht het zelf allemaal bij elkaar verzinnen. Maar de balletwereld vond het maar raar. Ze vonden dat ik moest kiezen: óf ballet, óf tv. Dat werd natuurlijk tv. Ik weet nog dat mijn ouders er niet blij mee waren. Die zagen hun brave ballettutje opeens verwilderen.”

„Ik heb een heel beschermde opvoeding gehad. Misschien wel té beschermd. Want toen ik het huis uit ging, had ik geen idee hoe het echte leven in elkaar zat. Zodra ik een leuke modefotograaf ontmoette, sloeg meteen de vlam in de pan. Ik raakte van hem in verwachting, maar was zelf eigenlijk nog een kind van 21. Daarom ben ik naar mijn zus in Amerika gegaan. Haar man was directeur van een ziekenhuis. Ze regelden dat ik mijn kind daar kon krijgen en dat ik het na de bevalling meteen voor adoptie kon afstaan. Ze zijn daar toen heel goed voor me geweest.”

Terug in Nederland slokte haar loopbaan haar weer op. Met haar tv-bekendheid als wapen, opende de dansdiva balletopleidingen en een kledingzaak. Ze begon een eigen showdansgroep en maakte choreo-

grafieën voor iedere producent die er maar om vroeg. In haar toptijd draaiden er vijftien balletscholen met tweeduizend leerlingen onder haar naam. „Om dat in goede banen te leiden, nam ik een manager, boekhouders, leraressen en kleedsters in dienst. Zelf wist ik niks van zaken en financiën. Geen flauw benul. Van BTW had ik nog nooit gehoord. Dus ik had al gauw de belasting op mijn nek. Het groeide allemaal zo hard dat ik er nauwelijks zicht meer op had. Dat moest natuurlijk wel misgaan. En dat ging het ook.” „Met een nieuw showballet kwam ik weer uit de schulden. We dansten bij grote concerten en deden tv-werk in Nederland en Duitsland. Ik had de hele boel gefinancierd op basis van mijn contract met Willem Ruis. Maar toen opeens was er die rampdag dat Willem overleed. Voor mij was dat niet alleen een persoonlijk verlies, maar ook zakelijk een ramp. Want mijn contract voor zijn shows waren de basis onder mijn bedrijf.” Haar besluit stond vast: nooit meer een zaak, nooit meer personeel. Zes jaar werkte ze als zangeres op Scandinavische cruiseschepen. „Zingen was een oude droom van me. In Nederland hoefde ik het niet te proberen om als zangeres aan de bak te komen. Dan zeiden ze meteen: 'Jij bent toch Penney de Jager? Jij bent toch danseres?' Dan merk je dat roem ook een ramp kan zijn.”

Kunstschilder

Zakelijke zorgen, dus. Terwijl ze thuis in haar privéleven al zoveel te verhapstukken had. Haar huwelijk met Ekseption-toetsenist Rick van der Linden liep na zeven jaar op de klippen. Hun zoon Rick stortte zich al jong op zijn werk als kunstschilder. Bijna achttien jaar was Penney daarna samen met de pruikenindustrieel Theo Zandman. Met hem woonde ze in een paleisachtig landhuis in België. Tot hij koos voor een nieuw bestaan op Bali. Een leven zonder Penney.

In die leegte kreeg ze in 2001 opeens een telefoontje uit Amerika. Na een jarenlange zoektocht had haar eerste zoon het spoor van zijn moeder gevonden. David, heet hij. „Hij is geweldig. We hebben elkaar in al die jaren onbewust verschrikkelijk ge-

Ex topdanseres Penney de Jager: „Van camera's om me heen word ik heel gelukkig. Zo iets weet je pas als je het hebt gemist.”

FOTO MARNIX SCHMIDT

mist. Toch wilde ik nooit naar hem gaan zoeken omdat ik bang was zijn leven te verstoren. Maar toen we elkaar in de armen sloten was het meteen goed. „Wouw, ik heb een glamourmam” zei hij, toen hij me zag.” David stond op straat nadat het Amerikaanse hotel waar hij werkte was verkocht. Penney was net weer alleen. Ze bleven samen. „We hadden zóveel in te halen.” Moeder en zoon begonnen een restaurant in België. „Hij is een kooktalent, ik liep in de bediening en deed de wc's. Binnen twee jaar hadden we zeven man personeel. En toen ging het dus fout. Weer gedoe. Weer mensen die om leiding vroegen. David had niet de managerskwaliteiten die je voor zo iets nodig hebt. En ik zag het hele balletschoolavontuur weer voorbij komen.” Stoppen dus.

Samen met David vertrok ze naar Amerika. Zij op een toeristenvisum.

Een visum dat twee keer allang verlopen was, ontdekte de Amerikaanse douane toen ze na een optreden bij Paul de Leeuw weer in San Francisco was geland. Eerst sloten strenge uniformen haar een dag op, later mocht ze naar haar zoon om afscheid te nemen. Uitgewezen dus. En terug naar Nederland. Hoewel haar aanvraag voor een definitieve verblijfsvergunning in de VS nog steeds loopt. „Want ik wil weer terug. Terug naar mijn zoon. En terug naar Amerika. Ik voel gewoon dat daar een man is die op me wacht.”

Appartementje

In afwachting van definitieve stappen woont ze nu in een appartementje in Utrecht. „Alles is ingericht met hulp van vrienden. Zij steunen me ook in mijn onderhoud. En gelukkig is mijn naam nog bekend ge-

noeg om me meteen weer werk te bezorgen.” Zo presenteert ze straks een eigen modelijn op de 50-Plusbeurs, wordt ze jurylid in een nieuwe talentenshow op tv en danst ze in een aflevering van de serie 'Het Schaep met de vijf pooten'. „Geen spagaatjes meer, maar gewoon leuk. Eerst dacht ik: ik doe het niet. Ik kan mezelf toch niet meer verbeteren. En ik hoef toch niet zo nodig te bewijzen dat ik het nog kan? Maar de regisseur geloofde erin. En van de camera's om me heen word ik heel gelukkig. Zo iets weet je pas als je het hebt gemist.”

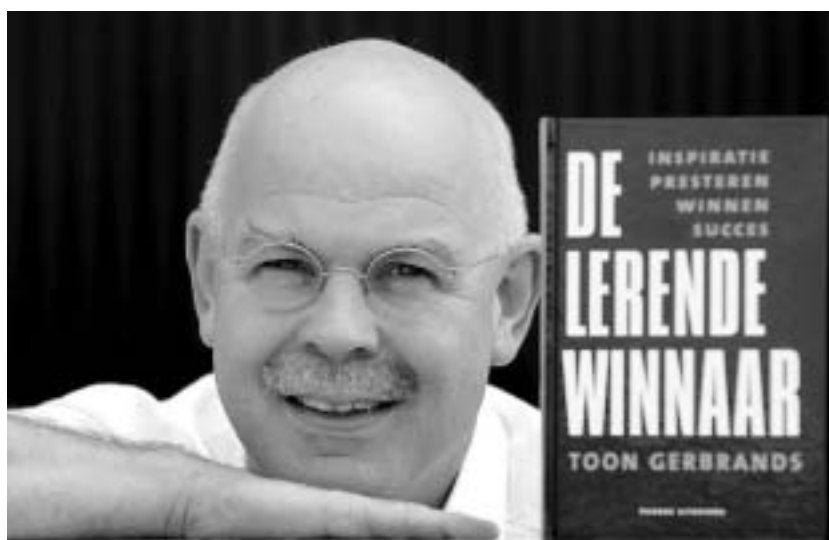
JAN VRIEND

Eerder verschenen in deze serie interviews met Johnny Hoes, Corrie van Gorp, Han Ebbelaar, Wilma Landkroon, Han Peekel, de Kermisklanten en Gert Timmerman. Volgende week: Tineke de Nooij.

Toon Gerbrands is kwetsbaar als 'De lerende winnaar'

De belevingswereld van AZ-directeur Toon Gerbrands (van 1957 te Sneek) speelt zich af tussen doelen en ambities. Eenmaal gestopt als succesvol volleybalcoach koos hij vier nieuwe pijlers in het leven. Bierbrouwen, buikspreek, ballonvrouwen en boeken schrijven. „Want leren is onafhankelijk van succes of falen.”

Bij een brouwer in de Achterhoek maakte Toon Gerbrands duizend liter van zijn eigen bier. Buikspreek kan hij inmiddels ook. „Ik durf niet in het openbaar op te treden maar kan anderen wel leren hoe het moet.” Op een industrieterrein in Purmerend heeft hij figuurtjes gevouwen van ballonnen. En nu is er dus ook zijn tweede boek. De opvolger van 'De kunst van coachen' heet 'De lerende winnaar'. Die titel slaat op hem, zegt Gerbrands. „Het kwam ergens in

Toon Gerbrands met zijn boek 'De lerende winnaar'. „Een mooie titel, vind ik zelf.” Foto Joop Boek

een paar woordjes aan de orde in het boek dat toen nog anders heette. Een mooie titel, zei mijn broer. Het past precies bij jou. Iemand die alles uit het leven wil halen en merkt dat winnen afhankelijk is van tegenstanders, de omgeving of een bal binnenkant paal eruit.” Het is zijn doel er de eerste plaats in de top tien van managementboeken mee te bereiken. Daarnaast heeft

Gerbrands de ambitie een erkenningprijs te winnen. „Niet zo zeer omdat het bij me past. Maar als je aan prestatie management doet, hoor je ook dat soort dingen als een uitdaging te zien.” In 'De lerende winnaar' beschrijft de manager gesprekken die hij voerde met onder meer een basketbalcoach, een monnik, een hoogleraar mensenkunde en een hooggeplaatst

ambtenaar. Omdat de helft van zijn gesprekspartners niet bij naam genoemd wilde worden koos de schrijver ervoor dat nergens te doen. Gerbrands stelde zich in die ontmoetingen kwetsbaar op. „Guus Hiddink zei ooit: 'Op het moment dat je twijfelt denk je na'. Daar zit wat in. Ik dacht vroeger altijd dat ik mensen kon veranderen. Dat ik van iemand die niet kon vechten een killer kon maken. Door schade en schande kwam ik er achter dat het niet lukt. Ik ga ook niet koken met mijn vrouw. Ik ruim alles op en zij zet juist alles neer. Dat werkt niet.” De informatie die Gerbrands al pratende verzamelde werd meteen gefilterd in zinvol of onzin. „Alles wat ik totnogtoe deed in mijn leven heb ik gedaan om mezelf te ontwikkelen. Alleen, daar ben ik pas vrij laat achtergekomen. Maar toen dat gebeurde viel alles in één keer op de goede plaats. Met vier landskampioenschappen op zak als volleybalcoach hoefde ik geen negende en tiende titel. Toen ik nog bij de gemeente Harderwijk werkte, wonnen we ooit de milieuprijs van Nederland. Headhunters boden me dezelfde baan elders aan. Ik heb daar geen seconde over nagedacht. Maar waarom wist ik toen nog niet.” Hij koos ervoor zijn ervaringen zelf op te schrijven. „Een ghostwriter

Uniek en uitdagend

Nadenkend over de marketingstrategie van De lerende winnaar wilde Toon Gerbrands uniek en uitdagend zijn. Hij koos ervoor zijn boek, voor het op de markt kwam, te sturen naar prominente managers. Hun cijfers en korte commentaren werden onverbloemd afgedrukt op de bijgeleverde boekenlegger. Hans Wijers, Sylvia Toth, Erica Terpstra, Aad Veenman en Monique Brummans

waren allen lovend en gaven een 'dikke acht'. Eerste Kamerlid Hans Hillen was zelfs lyrisch en kende een 11 toe aan het boek dat 'barst van de energie'. De schrijver, uiteraard zeer ingenomen en trots, heeft óók moeite met de positieve kritieken. „Want ik hoopte dat er een paar onvolledige boekenlegger. Hans Wijers, Sylvia Toth, Erica Terpstra, Aad Veenman en Monique Brummans

past niet bij me. Dan ga ik nog liever het schip in, in de wetenschap dat ik me dan wel heb ontwikkeld voor een volgend boek.” En bewust gebruikte hij geen gesprekken met eigenaar Dirk Scheeringa, trainer/coach Louis van Gaal of anderen met wie hij werkt bij AZ. „Misschien over een jaar of zes, als er weer zaken zijn gepasseerd die interessant genoeg zijn om te worden opgeschreven. Want, zeggen anderen tegen me, als jij écht een lerende winnaar bent komt er ongetwijfeld een vervolg. En volgens mijn vrouw zal ik nooit stilzitten.” Ieder hoofdstuk besluit Gerbrands met een samenvatting in de vorm

van vijf highlights. „Wat ik belangrijk vind, ja. Iedere lezer kan weer door andere zinnigjes worden geprikkeld. Ergens in het boek gaat het over kinderen die nooit hun speelgoed opruimen en ouders die er veel energie in steken om hun kind te leren op dit punt te verbeteren. Ze zijn kansloos, zegt een wetenschapper. Als ouders 's avonds vijf minuten de tijd nemen om het speelgoed zelf op te ruimen zou de sfeer in het gezin aanmerkelijk verbeteren. Juist op die terloopse opmerking kreeg ik veel reacties. Omdat de situatie zo herkenbaar is.”

RUUD RAMLER